

vereniging kleine kernen limburg

Jaarprogramma VKKL 2026

Werkplan & Projecten

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
Inleiding	3
Over VKKL.....	5
Themalijnen 2026	6
1. Omzien naar Elkaar	7
2. Toekomstbestendige ontmoetingsplekken	9
3. Vitaal verenigingsleven en inwonercollectieven	11
4. Een nieuwe functie voor onze kerk	14
5. Veranderend platteland	15
6. Onze kern bereikbaar	17
7. Passende woonvormen	18
8. Project Erasmus+ “Ageing in Place”	19
9. Erasmus+ Uitwisselingsactiviteiten.....	20
Verenigingsactiviteiten in 2026	21
Overleggen en activiteiten VKKL vereniging.....	21
Contacten met onze leden en achterban.....	22
Overleggen en samenwerking met strategische netwerkpartners.....	22
Begroting 2026	22

Leeswijzer

In dit jaarprogramma beschrijven we de activiteiten die we in het kader van ons provinciale werkplan in 2026 zullen uitvoeren. Daarnaast benoemen we de projecten en overige werkzaamheden die we als vereniging gaan verrichten. Het jaarprogramma is opgebouwd aan de hand van negen themalijnen. Bij iedere themalijn geven we op basis van de trends en ontwikkelingen aan waarom deze relevant is voor VKKL, wat onze inzet concreet inhoudt en wat we hiermee willen bereiken. De themalijnen zijn gericht op het faciliteren van inwonercollectieven die zich richten op alle aspecten van leefbaarheid. Hiermee sluiten we aan bij vijf van de acht provinciale beleidskaders voortkomend uit het coalitieakkoord 2023-2027 “Elke Limburger Telt”, waarin het begrip ‘leefbaarheid’ een centrale plek inneemt. Aan het einde van het jaarprogramma is onze begroting voor 2026 toegevoegd.

Inleiding

Inwonerinitiatieven worden steeds meer en beter gefaciliteerd door gemeenten, welzijnsorganisaties, woningcorporaties en andere samenwerkingspartners. Ook het provinciale leefbaarheidsprogramma en de samenwerking binnen BuurtBooster is hiervan een mooi voorbeeld. Toch zien we nog grote verschillen tussen regio's en gemeenten in Limburg. Kennisdeling en het uitwisselen van ervaringen in het begeleiden, ondersteunen en faciliteren van inwonerinitiatieven blijft daarmee onverminderd belangrijk. Als VKKL leveren we daaraan als vanzelfsprekend een bijdrage. Dit doen we omdat we zien dat onze leden zo meer met en voor hun gemeenschap en leefomgeving kunnen bereiken. Overheden en maatschappelijke organisaties dienen daarbij wel de gewenste rollen op zich te nemen.

Als we uitzoomen, zien we een samenleving die behoorlijk in beweging is. Maatschappelijke weerbaarheid worden relevanter met het oog op de internationale crisissen. Tegelijkertijd zien we dat het steeds moeilijker wordt om tussen de verschillende bubbels en bevolkingsgroepen het ‘goede gesprek’ te voeren. Hoe ‘hecht’ zijn de gemeenschappen in onze dorpen en wijken (nog)? Maken we ons gezamenlijk sterk voor het welzijn van inwoners en leefomgeving? Of laten we dit over aan mensen met ‘tijd’; gepensioneerden en de vaste groep actieve kartrekkers in het dorp? Zie hier één van de grote uitdagingen waar gemeenschappen momenteel tegenaan lopen. Hoe creëren en houden we draagvlak en draagkracht? Niet overal gaat dit even gemakkelijk. Daarom zien we

bijvoorbeeld grote verschillen in slagkracht en organisatievermogen bij de verschillende gemeenschapsaccommodaties in onze provincie.

Wij geloven in het delen en uitwisselen van kennis en ervaringen. VKKL is begin 2025 geaccrediteerd als Erasmus+ instelling voor volwasseneducatie. Hiermee kunnen we ook internationaal beter werken aan kennisdeling en -uitwisseling met en voor onze leden en samenwerkingspartners.

Tegen bovenstaande achtergrond hebben we ook in het jaarprogramma 2026 negen meerjarige themalijnen benoemd waarop VKKL zich gaat richten:

- ✓ Omzien naar elkaar
- ✓ Toekomstbestendige ontmoetingsplekken
- ✓ Vitaal verenigingsleven en inwonercollectieven
- ✓ Een nieuwe functie voor onze kerk
- ✓ Veranderend platteland
- ✓ Onze kern bereikbaar
- ✓ Passende woonvormen
- ✓ Project Erasmus+ “Ageing in Place”
- ✓ Erasmus+ Uitwisselingsactiviteiten

De aard en omvang van onze activiteiten zal per themalijn verschillend zijn. Gezien de vragen die vanuit inwonercollectieven aan ons worden gesteld, leggen we net als in 2025 de meeste nadruk op de eerste drie themalijnen ‘Omzien naar elkaar’, ‘Toekomstbestendige ontmoetingsplekken’ en ‘Vitaal verenigingsleven en inwonercollectieven’. We zullen hier kiezen voor een actieve benadering, gericht op inspireren, adviseren en belangenbehartiging. Op de themalijnen ‘Een nieuwe functie voor onze kerk’, ‘Veranderend platteland’, ‘Onze kern bereikbaar’ en ‘Passende woonvormen’ kiezen we voor een meer reactieve volgende aanpak, waarin de nadruk ligt op het beantwoorden van vragen van leden en inwonercollectieven. De themalijnen ‘Project Erasmus+ Ageing in Place’ en de Erasmus+ Uitwisselingsactiviteiten worden door het EU Erasmus programma op basis van onze accreditatie aanvullend gefinancierd.

Over VKKL

VKKL is de vereniging die is opgericht om initiatieven van bewoners te ondersteunen ter behoud of verbetering van de vitaliteit van dorpen en buurten in Limburg.

Missie

“Samen werken aan krachtige en vitale gemeenschappen in Limburg”

Visie

“VKKL vertrouwt op de kracht van zelfsturende gemeenschappen. Sterk ontwikkelde gemeenschappen verwezenlijken ambities en doelstellingen op eigen initiatief. Ze maken optimaal gebruik van in de gemeenschap aanwezige kennis, ervaring en infrastructuur. VKKL vervult daarin een inspirerende en verbindende rol.”

Positie

Binnen VKKL staat het verenigen van onze leden centraal. Leden zijn collectieven van bewoners die zich bezighouden met alle facetten van leefbaarheid in hun eigen buurt, dorp of wijk in de Provincie Limburg. VKKL ondersteunt dit netwerk van in 2025 ruim 520 leden via inspiratie en verbinding, advies en begeleiding en belangenbehartiging.

Kernwaarden

We stellen als vereniging de volgende waarden centraal:

Deskundig, inspirerend, open, spiegelen, toekomstbestendig en verbinden.

VKKL heeft in samenwerking met de leden veel kennis en ervaring ontwikkeld rond processen van gemeenschapsvorming. De kern is steeds hoe inwoners zich organiseren rond actuele vragen die van invloed zijn op de leefbaarheid in hun eigen woonomgeving. Daarvoor levert de VKKL (proces-) begeleiding aan lokale inwonerorganisaties en -initiatieven en organiseert zij uitwisseling van kennis en ervaring tussen leden onderling en tussen leden en netwerkpartners. Daarnaast behartigt VKKL de

collectieve belangen van Limburgse inwonerorganisaties naar belangrijke partners zoals de overheid (gemeentelijk, regionaal, provinciaal, landelijk), bedrijven en koepelorganisaties (landelijk).

Onze aanpak is erop gericht om te kijken naar het collectief van de hele gemeenschap. We stimuleren gemeenschapsontwikkeling.

We richten ons niet op afzonderlijke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, nieuwkomers of mensen met een beperking. Binnen de (dorps)gemeenschap telt iedereen mee, zonder er een etiketje op te moeten plakken.

Een groep van 18 adviseurs, afkomstig uit onze eigen leden, begeleiden en adviseren inwonercollectieven op basis van hun competenties en ervaringsdeskundigheid. Vaak zijn ze in eigen dorp of wijk actief in het bestuur van een dorpsoverleg, een gemeenschapshuis of in het lokale verenigingsleven.

De vereniging wordt bestuurd door een onbezoldigd bestuur bestaande uit zes personen afkomstig uit alle regio's in Limburg. De bestuursleden zijn allemaal ook op andere vlakken maatschappelijk actief. Het bestuur bestuurt conform de gedragscode 'good governance' en de vereisten conform wetgeving en statuten. Dit alles is vastgelegd in een bestuurs- en huishoudelijk reglement.

Een bezoldigd team bestaande uit een administratief medewerker, officemanager en coördinator, zorgt voor de dagdagelijkse bedrijfsvoering en facilitering van bestuur, adviseurs en leden.

Themalijnen 2026

We werken op basis van 9 themalijnen die voortkomen uit langjarige trends en ontwikkelingen waar onze leden en andere inwonercollectieven in Limburg zich mee bezig houden. Bij iedere themalijn schetsen we eerst kort de trends op hoofdlijnen en geven we aan welke rol VKKL voor zichzelf ziet weggelegd. Dit vertalen we vervolgens in concrete activiteiten: wat we gaan doen in 2026 en welke resultaten we met onze inzet willen bereiken. Bij iedere activiteit of project is aangegeven hoe deze/dit wordt gefinancierd en met welke partners we de samenwerking zoeken.

1. Omzien naar Elkaar

De toegankelijkheid van zorg staat onder druk door een groeiend personeelstekort én een toename van en complexere zorgvraag en ondersteuning. Daarnaast wordt ook gesproken over de transitie naar positieve gezondheid en passende zorg en ondersteuning.

Inwonercollectieven leveren een belangrijke bijdrage in het helpen oplossen van bovenstaande problematiek. Zij zijn echter niet met zorg (curatief) bezig, maar met welzijn (preventief). Niet 'zorgen voor', maar 'omzien naar (elkaar)'. Collectieven richten zich o.a. op ontmoeten, erbij willen en kunnen horen, zinvol bezig zijn en waardig oud kunnen worden in de eigen vertrouwde omgeving. In steeds meer dorpen wordt de dorpsondersteuner (of vergelijkbare

benaming) vanuit de gemeenschap ingezet om als vliegwiel hierin te fungeren. VKKL erkent de toenemende behoefte aan gemeenschapsgerichte welzijnsoplossingen en wil gemeenschappen ondersteunen bij het creëren van een zorgzame en veerkrachtige omgeving. We zien voor onze vereniging hierin 3 belangrijke doelen:

Doelen

1. De zorg beter laten aansluiten op welzijn, om zo de zorg te ontlasten en te helpen verbeteren. Hierdoor wordt de toegang tot zowel zorg als welzijn voor alle inwoners vereenvoudigd, verbeterd en verduurzaamd;
2. Bevorderen van sociale cohesie: versterken van sociale netwerken, ontmoeting en gemeenschapszin om samenredzaamheid te vergroten;
3. Stimuleren en ondersteunen van lokale initiatieven: ondersteuning van initiatieven die de betrokkenheid van bewoners bij zorg en welzijn vergroten.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstellingen:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.
- ✓ Limburgse wijken zijn leefbaarder en veiliger.

Wat gaan we doen?

- ✓ We continueren samen met Burgerkracht Limburg de IZA participatiehub voor Noord- en Midden-Limburg en nemen hieraan deel. In Zuid-Limburg is deze reeds gerealiseerd. Hierin werken we samen met o.a. KBO Limburg, Humanitas, Naoberzorg Nederland, gemeenten en welzijnsorganisaties. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie. De participatiehub zelf wordt deels gefinancierd vanuit ZonMW.
- ✓ We zetten ons in om de scholing en doorontwikkeling van dorpsondersteuners te gaan borgen voor de komende jaren. Hierin werken we samen met Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) en waar mogelijk ook welzijnsorganisaties en hogescholen (Sociaal Werk). Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie. Voor het scholingsprogramma 'Buurtondersteuning' ligt een gezamenlijke aanvraag met NLZVE bij het Oranjefonds.
- ✓ We verkennen samen met Naoberzorg Nederland het opzetten van een Buurtacademie voor vrijwilligers die werken aan *dorpsondersteuning*, (de beweging) in dorp of wijk. Leren in de praktijk van de leefwereld staat hierin centraal. Deze inzet is in beginsel op basis van provinciale subsidie. Waar mogelijk doen we een beroep op cofinanciering via fondsen.
- ✓ We organiseren 3 inspiratiebijeenkomsten en/of Oppe Koffies rondom specifieke deelonderwerpen op vraag van inwonercollectieven. Afhankelijk van de vraagstelling en het onderwerp organiseren we deze met de eerdergenoemde samenwerkingspartners, fysiek en/of digitaal. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.

Wat willen we bereiken?

- ✓ Middels de IZA participatiehub willen we het bestaande netwerk versterken van organisaties die inwonercollectieven op het gebied van 'omzien naar elkaar' vertegenwoordigen en invloed uitoefenen op de uitwerking van de IZA plannen gericht op blik vanuit inwonercollectieven. Om daarmee het inwonerperspectief veel meer integraal en gelijkwaardig deel te laten uitmaken van de transformatieplannen voor de toekomst van de zorgsector. Het zal waarschijnlijk enkele jaren duren voordat het effect van deze inzet duidelijk zichtbaar wordt.
- ✓ De scholing en opleiding van dorpsondersteuners is geborgd voor de komende 5 jaren. Op basis van deze duidelijkheid kan het scholingsprogramma worden doorontwikkeld en verbeterd. Het scholingsprogramma sluit aan op de (veranderende) vraag vanuit de dorpsondersteuners zelf.

- ✓ De oprichting van een Buurtacademie is onderzocht. Er is samen met de partnerorganisaties gebouwd aan een lerende dorps- en wijkcultuur.
- ✓ In 2026 zijn 3 inspiratiebijeenkomsten en/of Oppe Koffies over deelonderwerpen van 'omzien naar elkaar' georganiseerd. Deelnemers hebben relevante kennis en ervaring onderling kunnen uitwisselen.

2. Toekomstbestendige ontmoetingsplekken

Gemeenschapsaccommodaties en andere ontmoetingsplekken in dorp of wijk zijn cruciaal voor het

verenigingsleven en het nodige sociale contact. Steeds vaker maken ook gemeenten, maatschappelijke partners en bedrijven gebruik van het gemeenschapshuis. Dé uitdaging is het gebouw voor de lange termijn slim te besturen, te beheren en te exploiteren. Hoe zorg je ervoor dat jouw aanbod als accommodatie blijft aansluiten bij de vraag van je gebruikers en de inwoners?

VKKL ziet voor zichzelf een natuurlijke rol in het begeleiden van dorpen en wijken in realiseren van een toekomstbestendige ontmoetingsplek. Als VKKL hebben we voor 2026 2 doelen op dit thema geformuleerd:

Doelen

1. Op grotere schaal uitdragen hoe gemeenschappen zelf aan de slag kunnen met het toekomstbestendig maken van hun ontmoetingsplek;
2. Samen met de gemeenschapsaccommodaties verkennen van nieuwe verdien- en organisatiemodellen.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstellingen:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.
- ✓ Limburgse wijken zijn leefbaarder en veiliger.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen.

Wat gaan we doen?

- ✓ We organiseren een training voor besturen en beheerders in het maken en uitwerken van een toekomstbestendig plan voor het realiseren of behouden van een ontmoetingsplek passend bij de behoeften van de gemeenschap. Indien mogelijk werken we hierin samen met o.a. Katalys en LSA Bewoners. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We dragen de aanpak om te komen tot een toekomstbestendig plan met behulp van de vijf pijlers 'bestuur en beheer', 'exploitatie', 'draagvlak gebruikers en gemeenschap' 'gebouw' en 'marketing en sales' actief uit richting besturen van accommodaties en netwerkpartners om hiermee de bewustwording te vergroten en handvaten te geven hoe met dit vraagstuk om te gaan. Dit doen we middels Oppe Koffies, netwerkbijeenkomsten, nieuwsbrieven en social media. Indien mogelijk werken we hierin o.a. samen met Katalys en Spil in de Wijk en de partners in BuurtBooster. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We verkennen samen met onze leden welke nieuwe vormen van organiseren en exploiteren van een gemeenschapsaccommodatie mogelijk zijn. Deze inzet is op basis van onze contributie inkomsten. Met VSB Fonds en/of Oranjefonds wordt bekeken of er aanvullende financiering mogelijk is, zodat we deze verkenning op grotere schaal kunnen uitvoeren.
- ✓ De inkoop van energie bedraagt één van de grotere vaste lasten van gemeenschapsaccommodaties. We onderzoeken de mogelijkheid of collectieve inkoop van energie mogelijk is, zodat een gunstigere inkoopprijs bedongen kan worden en bestuurders en beheerders voor een deel ontzorgd kunnen worden qua energie inkoop. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.

Wat willen we bereiken?

- ✓ We hebben een training georganiseerd over het maken en uitwerken van een toekomstbestendig plan. De training heeft voor de deelnemers bijgedragen aan een hogere kwaliteit van het toekomstbestendig plan en daarmee de kans op realisatie van een toekomstbestendige ontmoetingsplek verhoogd.
- ✓ De aanpak om te komen tot een toekomstbestendig plan is uitgedragen via diverse bovengenoemde kanalen, waardoor de bekendheid met en bewustwording over deze inzichten is toegenomen bij accommodatiebesturen en relevante netwerkpartners.

- ✓ Er is een verkenning uitgevoerd waarbij nieuwe vormen van organiseren en exploiteren van een gemeenschapsaccommodatie inzichtelijk zijn gemaakt en gedeeld.
- ✓ Er is onderzocht of collectieve inkoop van energie (al dan niet via een inkooporganisatie) een reële mogelijkheid voor gemeenschapsaccommodaties betreft.

3. Vitaal verenigingsleven en inwonercollectieven

Om het gemeenschaps- en verenigingsleven in een dorp of wijk draaiende te houden, zijn er voldoende mensen nodig die zich op allerlei wijze vrijwillig willen inzetten. Denk aan bestuurs- en

kaderleden die verenigingen draaiende houden, vrijwilligers die activiteiten organiseren en uitvoeren en kartrekkers die een nieuw initiatief van, voor en door de gemeenschap willen realiseren. Het is bekend dat er vrijwel overal een schreeuwend gebrek is aan vrijwilligers, van bestuur tot uitvoering. Dit geldt dus evenzeer voor dorps- en wijkoverleggen, gemeenschapshuisbesturen en andere inwonerinitiatieven. Onze leden stellen VKKL vaak vragen over het

ontzorgen en slim organiseren van hun vereniging, stichting of initiatief; gezien de uitdagingen om voldoende mensen actief te krijgen en te houden die zich belangeloos voor hun gemeenschap in willen zetten. Daarnaast zien we nog te vaak dat goede initiatieven vanuit gemeenschappen sneuvelen op allerlei organisatorische, wettelijke, financiële en beleidsmatige obstakels. Samenwerking tussen initiatieven, overheden, maatschappelijke organisaties wordt steeds belangrijker. Één van de redenen waarom we als netwerkorganisatie ook veelvuldig met partnerorganisaties samenwerken, zoals binnen BuurtBooster. Voor 2026 hebben we ons de volgende doelen gesteld:

Doelen

1. Dorps- en wijkoverleggen en andere inwonercollectieven faciliteren in het ontzorgen en slim(mer) organiseren van hun stichting, vereniging, coöperatie of initiatief;
2. Stimuleren dat het voor initiatiefnemers die zich richten op de leefbaarheid in dorp of wijk makkelijker wordt om de stappen te zetten van het eerste idee tot een concreet en uitvoerbaar plan;
3. Helpen bevorderen van de samenwerking tussen inwonerinitiatieven, overheden en maatschappelijke organisaties.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstellingen:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.
- ✓ Limburgse wijken zijn leefbaarder en veiliger.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen.

Wat gaan we doen?

- ✓ We inventariseren en delen actief voorbeelden van initiatieven die hun bestuur en organisatie zodanig hebben ingericht dat bestuursleden en vrijwilligers optimaal worden ontzorgd. In dorpen en wijken ontstaan verschillende vormen van samenwerking tussen verenigingen. Sommige gemeenten zijn aan het experimenteren met Shared Service Centra. Deze ontwikkelingen volgen we op de voet, we dragen bij op basis van onze expertise en we delen ervaringen waar mogelijk. Hierin werken we op provinciaal niveau samen met de partners binnen de BuurtBooster coalitie en mogelijk ook Hogeschool Zuyd en/of Universiteit Maastricht. Op landelijk niveau werken we hierin samen met de LVKK, de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.

- ✓ Met Provincie Limburg, Katalys, Spil in de Wijk, Huis voor de Kunsten en Burgerkracht Limburg zetten we de Samenkracht coalitie, inmiddels BuurtBooster geheten, voort. Via deze coalitie richten we ons gezamenlijk op het stimuleren, begeleiden en adviseren van inwonercollectieven in de provincie Limburg die zich richten op de versterking van de leefbaarheid in hun dorp of wijk. Binnen deze samenwerking verwachten we tot 50 initiatieven per jaar te kunnen adviseren en begeleiden.
- ✓ Samen met de Buurtbooster partners organiseren we in 2026 wederom een BuurtBooster Festival annex Fondsenplein voor inwonercollectieven die op zoek zijn naar fondsen en subsidies voor hun initiatief. Dit doen we i.s.m. ruim 20 regionale, provinciale, landelijke en Europese fondsen en partnerorganisaties. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We werken aan het opzetten van een vraagbaak of kennisnetwerk voor juridische, fiscale en verzekeringstechnische vragen die bij inwonerinitiatieven spelen. Vaak blijven deze vragen nu liggen vanwege gebrek aan de juiste expertise en/of financiële middelen. Ook hierin

werken we samen met de Buurtbooster partners, de provinciale maatschappelijke organisaties, de LVKK en NLZVE. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.

- ✓ We begeleiden 2 dorpen en/of wijken bij hun zoektocht naar vormen van samenwerking binnen het verenigingsleven in hun gemeenschap. Deze inzet is op basis van onze contributie inkomsten.
- ✓ We organiseren een drietal Oppe Koffies of kennissessies over specifieke onderwerpen rondom verenigingsleven en vrijwilligers, zoals 'het besturen van je organisatie' of 'het opzetten van de financiële administratie'. Dit doen we samen met Jeugdwerk Limburg en andere maatschappelijke organisaties. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We organiseren samen met de BuurtBooster partners een uitwisselingsbijeenkomst voor kerncontactambtenaren en opbouwwerkers. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We organiseren samen met de BuurtBooster partners Spil in de Wijk 2026. Dit evenement voor iedereen die zich bezighoudt met leefbaarheid in dorp of wijk vindt plaats in het Gouvernement. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.

Wat willen we bereiken?

- ✓ Middels het delen van voorbeelden van ontzorging en modellen voor samenwerking helpen we het voor initiatieven makkelijker te maken hun administratieve ballast te verlagen.
- ✓ Samen met genoemde partners is BuurtBooster operationeel. Via deze coalitie zijn in 2026 tot 50 inwonerinitiatieven begeleid en geadviseerd bij het opzetten en realiseren van hun initiatief.
- ✓ Samen met genoemde partners is in 2026 een BuurtBooster Festival en Fondsenplein georganiseerd, waarbij we initiatiefnemers en (vermogens)fondsen en subsidieverstrekkers bij elkaar hebben gebracht.
- ✓ We hebben een vraagbaak of kennisnetwerk voor juridische, fiscale en verzekeringstechnische vragen kunnen opzetten i.s.m. genoemde partners.
- ✓ 2 dorpen en/of wijken zijn begeleid bij hun zoektocht naar vormen van samenwerking binnen het verenigingsleven in hun gemeenschap. De inzichten uit deze begeleiding zijn ter inspiratie gedeeld met inwonercollectieven en relevante partnerorganisaties.
- ✓ We hebben drie Oppe Koffies of kennissessies georganiseerd rondom specifieke onderwerpen op het vlak van verenigingsleven en vrijwilligers.

- ✓ We hebben met de BuurtBooster partners een uitwisselingsbijeenkomst voor kerncontactambtenaren en opbouwwerkers georganiseerd.
- ✓ We hebben met de BuurtBooster partners Spil in de Wijk 2026 georganiseerd.

4. Een nieuwe functie voor onze kerk

Ook in Limburg neemt de ontkerkelijking een snelle vlucht. Parochiebesturen fuseren tot grotere parochiefederaties of -clusters. Kerkgebouwen die om financiële of bouwkundige redenen niet in stand gehouden kunnen worden voor de eredienst, worden afgestoten. Gemeenschappen hebben vaak een sterke binding met hun kerkgebouw, ook al zijn

veel mensen geen actieve bezoeker meer. Tegen deze achtergrond zoeken initiatiefnemers naar een voor dorp of wijk passende (gedeeltelijke) herbestemming van de kerk. Het doel om het (vaak markante) kerkgebouw voor de gemeenschap te behouden, staat vaak voorop. Geregeld worden we als VKKL gevraagd om mee te denken over de aanpak en het proces van herbestemming. Met het oog op deze vragen hebben we de volgende doelstelling:

Doel

1. Inspireren van initiatiefnemers met ervaringen, tips en tricks vanuit dorpen en wijken die ervaring hebben opgedaan met het herbestemmen van hun kerkgebouw.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen.

Binnen het provinciale beleidskader 'Cultuur en erfgoed voor iedereen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Behoud van erfgoed voor de huidige en toekomstige generaties.

Wat gaan we doen?

- ✓ We inspireren initiatiefnemers door hen in contact te brengen met andere initiatiefnemers die ervaring in het proces van herbestemming hebben opgedaan. We zoeken hierin waar mogelijk de samenwerking met o.a. de erfgoeddeskundigen binnen Huis voor de Kunsten Limburg en het Bisdom Roermond. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We verzamelen voorbeelden van kerkgebouwen in Limburg die door de dorps- of wijkgemeenschap zijn herbestemd tot bijvoorbeeld gemeenschapsaccommodatie, dienstencentrum of andere ontmoetingsplek. We proberen hierin de samenwerking te zoeken met het bisdom Roermond, Huis voor de Kunsten en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Deze inzet kan alleen gedaan worden mits hiervoor aanvullende financiering beschikbaar komt.

Wat willen we bereiken?

- ✓ Initiatiefnemers zijn geïnspireerd met voorbeelden, tips en tricks van elders, waardoor zij meer mogelijkheden zien om de herbestemming van hun kerkgebouw te kunnen realiseren.
- ✓ Er is een brochure of artikel(en) uitgebracht met daarin inspirerende voorbeelden van door de gemeenschap herbestemde kerkgebouwen in Limburg.

5. Veranderend platteland

De toekomst van kleine kernen en het platteland staat volop in de belangstelling van politiek en media. Er is veel onderzoek gedaan naar het verdwijnen van voorzieningen en het wegtrekken van met name jongeren voor opleiding en werk elders. Aan de andere kant zien we veel voorbeelden die er juist op wijzen dat er sprake is van de nodige positieve ontwikkelingen. Zo wordt er in veel dorpen samengewerkt aan het in stand houden of juist opnieuw oprichten van plekken waar diverse diensten samengebracht worden. Denk aan een gemeenschapshuis dat ook een coöperatieve buurtwinkel of pakketpunt heeft, etc. Daarnaast zien we dat jongeren er juist voor kiezen in het eigen dorp te blijven wonen. Dit vanwege de huizenprijzen, vrienden en familie of omdat thuiswerken tegenwoordig veel meer gewoon is geworden. Kortom, het platteland verandert. Beleid, wet- en regelgeving en heersende opvattingen zijn hier nog niet altijd goed op ingespeeld. We willen ons er in 2026 voor sterk maken dat innovatieve initiatieven meer ruimte krijgen. We hebben ons voor 2026 het volgende doel gesteld:

Doel

1. Versterken van het Limburgse netwerk rondom plattelandontwikkeling, waarin ook de inwonerscollectieven in kleine kernen en het landelijk gebied een stem hebben.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen.

Binnen het provinciale beleidskader 'Perspectief voor het landelijk gebied 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ We hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als voor de natuur.

Wat gaan we doen?

- ✓ We werken, samen met de LVKK, aan het ingevoerd krijgen van de plattelandstoets. Deze kan helpen de stem van inwonerscollectieven uit kleine kernen en het platteland beter voor het voetlicht te brengen bij nieuwe ontwikkelingen en beleidsplannen. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We werken samen met de LEADER regio's Zuid-Limburg en Weerterland en het Steunpunt Landschapsbeheer van het Limburgs Landschap aan het actief delen van goede voorbeelden van initiatieven die zich bezighouden met plattelandontwikkeling. Deze variëren van dorpsgaarden tot educatieve centra tot voedselbossen, etc. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We verkennen samen met de LVKK of we een project rondom Jeugddorpsraden kunnen opzetten. Om jongeren een actieve rol te geven in hun eigen leefomgeving, willen wij investeren in de opbouw van georganiseerde dorpsjeugd. Deze inzet kan alleen gedaan worden mits hiervoor aanvullende financiering beschikbaar komt.

Wat willen we bereiken?

- ✓ De nieuwe plattelandstoets van grotere invloed te laten zijn op nieuwe ontwikkelingen en beleidsbeslissingen over de toekomst van het landelijk gebied.
- ✓ Middels het actief delen van goede voorbeelden van initiatieven die zich bezighouden met plattelandsontwikkeling, stimuleren en inspireren we ook andere dorpsgemeenschappen om met het verbeteren van hun leefomgeving aan de slag te gaan.
- ✓ Met het opzetten van Jeugddorpsraden krijgen jeugd en jongeren een actievere rol in hun eigen dorp en dragen deze Jeugddorpsraden bij aan de binding van jeugd en jongeren aan het gemeenschapsleven.

6. Onze kern bereikbaar

Met bereikbare kernen bedoelen we dat dorpen en wijken met openbaar vervoer en/of maatwerkvervoer te bereiken zijn, maar ook dat inwoners voorzieningen en bestemmingen elders middels passend vervoer kunnen bereiken vanuit hun eigen woonplaats. Met het verschralen van het OV aanbod zijn er de laatste jaren vele lokale (maatwerk)vervoersmogelijkheden gekomen die door inwonercollectieven zelf worden georganiseerd.

Voorbeelden zijn de Wensbus, BoodschappenPlusbus en ANWB Automaatje. In de voorbereiding op de nieuwe provinciale OV visie vinden we het belangrijk dat de positie en noden van deze lokale vervoersinitiatieven meegenomen worden. Hiertoe hebben we ons het volgende doel gesteld:

Doel

1. Borgen van de positie en inbreng van de lokale maatwerkvervoersinitiatieven in de nieuwe provinciale OV visie en het verkeer- en vervoersplan.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen.

Binnen het provinciale beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Limburg is bereikbaarder en verkeersveiliger voor iedereen.

Wat gaan we doen?

- ✓ Samen met o.a. de Klankbordgroep van Wensbusinitiatieven gaan we met Arriva, Omnibuzz en de provincie in gesprek over de positie van het lokaal maatwerkvervoer binnen de nieuwe OV visie en het nieuwe verkeer- en vervoersplan. Deze inzet is op basis van de provinciale subsidie.
- ✓ We brengen een praktische brochure uit over het starten van een lokaal maatwerkvervoersinitiatief, zoals de Wensbus. Deze inzet kan alleen gepleegd worden indien hiervoor aanvullende financiering beschikbaar komt.

Wat willen we bereiken?

- ✓ De uitgangspunten en positie van de lokale maatwerkvervoersinitiatieven zijn ingebed in de ontwikkeling van de nieuwe OV-visie en het verkeer- en vervoersplan.
- ✓ De brochure met praktische tips over het starten van een maatwerkvervoersinitiatief is opgesteld en verspreid onder inwonercollectieven en netwerkpartners.

7. Passende woonvormen

Om aan de groeiende vraag naar geschikte woningen te voldoen, ontstaan er steeds meer experimentele en vernieuwende woonvormen. Dit varieert van collectieve woonvormen middels wooncoöperaties, erfdelen en woningsplitsing, tot tiny houses, flexwoningen, CPO wooninitiatieven, collectief coöperatief ondernemerschap en collectieve verenigingen waarbij de wooneenheden in eigendom zijn van deze vereniging. Er gebeurt in onze provincie heel veel op dit vlak en toch is het voor initiatiefnemers vaak een uitdaging om uit te zoeken welke partijen hen verder op weg kunnen helpen. Het overzicht ontbreekt simpelweg. VKKL ziet hierin voor zichzelf een bescheiden rol weggelegd en komt op basis daarvan tot de volgende doelstelling:

Doel

1. Met partijen die momenteel in Limburg actief zijn om inwonercollectieven te begeleiden die in hun gemeenschap passende woonvormen willen realiseren, een samenwerking creëren die deze collectieven gerichter op weg kan helpen.

Binnen het provinciale beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstelling:

- ✓ Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.

Binnen het provinciale beleidskader 'Leefbare steden en dorpen 2024-2027' dragen we met onderstaande activiteiten o.a. bij aan de volgende doelstellingen:

- ✓ Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen;
- ✓ Passende woonruimte voor iedereen die in Limburg wil wonen.

Wat gaan we doen?

- ✓ Partijen benaderen met de vraag of ze een samenwerking willen aangaan om inwonercollectieven die passende woonvormen willen realiseren, verder op weg te helpen. Dit kan mogelijk middels een uitwisselingsbijeenkomst voor professionals. We trekken hierbij samen op met Burgerkracht Limburg, Katalys, Provincie Limburg, Wonen Limburg, gemeenten en de Rabobank.

Wat willen we bereiken?

- ✓ We hebben de vraag voorgelegd of genoemde partijen bereid zijn tot samenwerking om deze inwonercollectieven verder op weg te helpen, mogelijk middels een gezamenlijk opgezette uitwisselingsbijeenkomst.

8. Project Erasmus+ “Ageing in Place”

Het project Erasmus+ 'Ageing in Place' is gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring en het ontwikkelen van methodes om oudere inwoners zo lang mogelijk waardig in eigen dorp te laten wonen. Hierin werken we samen met Duitse, Oostenrijkse en Italiaanse partners. Het project wordt volledig gefinancierd vanuit het EU Erasmus programma.

Wat gaan we doen?

- ✓ Goede voorbeelden van collectieve woonvormen (voor ouderen) in kleine kernen uit de deelnemende regio's in de partnerlanden met elkaar delen ter inspiratie.
- ✓ Scholing aanbieden voor een groep van 20 procesbegeleiders uit de deelnemende landen, zodat zij inwonerinitiatieven die met collectieve woonvormen aan de slag willen, kunnen begeleiden. Hierbij werken we actief samen met Katalys.
- ✓ Het begeleiden van één Limburgs pilotdorp (Genhout, gemeente Beek) dat plannen heeft voor collectieve woonvormen in het dorp. Hierbij wordt (deels) de woningbehoefte opgevangen.

Wat willen we bereiken?

- ✓ Het opbouwen van een verzameling van 'best practices' uit meerdere Europese landen om ter inspiratie te laten zien welke mogelijkheden er zijn op het gebied van collectief wonen (voor ouderen).
- ✓ Het opleiden van 8 procesbegeleiders die vanuit VKKL initiatieven kunnen begeleiden die met vormen van collectief wonen (voor ouderen) aan de slag willen gaan.
- ✓ Middels het begeleiden van een pilotdorp meer zicht krijgen op de kansen en knelpunten die het aanlooptraject naar collectief wonen met zich meebrengt.

9. Erasmus+ Uitwisselingsactiviteiten

Begin 2025 is VKKL door Erasmus+ geaccrediteerd als instelling voor volwasseneducatie. Voor 2026 hebben we daarbij een budget gekregen om uitwisselingsactiviteiten met gelijkgestemde Europese partnerorganisaties te organiseren. Ook leden van VKKL kunnen aan deze activiteiten deelnemen. Hiermee hopen we onze rol als kennisdeler verder te kunnen vergroten.

Wat gaan we doen?

- ✓ We gaan drie soorten uitwisselingsactiviteiten opzetten: excursies van meerdere dagen met grotere groepen van leden op allerlei thema's op het gebied van leefbaarheid, kleine kernen beleid en plattelandsontwikkeling; het uitnodigen van experts uit het buitenland om te vertellen over hun initiatief, best practice of organisatie; en het organiseren van 'job shadowing' zogenaamde meeloopstages voor onze adviseurs bij partnerorganisaties in het buitenland.

Wat willen we bereiken?

- ✓ Middels deze drie activiteiten verwachten we een stevig Europees netwerk van partnerorganisaties op te kunnen bouwen, waardoor we meer best practices vanuit een bredere Europese context met onze leden kunnen delen.

Verenigingsactiviteiten in 2026

Naast de 9 themalijnen gericht op specifieke onderwerpen, voeren we ook de nodige verenigingsactiviteiten uit in 2026. Deze zijn te onderscheiden in een drietal activiteiten:

Overleggen en activiteiten VKKL vereniging

- ✓ 6 tot 8 bestuursvergaderingen. Hier bespreken we de strategie en koers van de vereniging. Tevens is het bestuur verantwoordelijk voor jaarplan, begroting, jaarverslag en jaarrekening.
- ✓ 10 maandelijks oppe koffie met onze adviseurs. We bespreken casuïstiek en vragen van leden. Daarnaast bieden we intervisie, scholing en verdieping op diverse onderwerpen
- ✓ Wekelijkse teamoverleggen. Deze organiseren we voor praktische en operationele afstemming.
- ✓ Algemene Leden Vergadering (ALV). De jaarlijkse ledenvergadering is o.a. belast met het vaststellen van jaarverslag en jaarrekening, het benoemen van bestuursleden en het wijzigen van de statuten.
- ✓ Heidag VKKL. Hier bespreken we met bestuur, adviseurs en team gezamenlijk de trends en ontwikkelingen en positionering van VKKL.

Contacten met onze leden en achterban

- ✓ We hebben een vraagbaakfunctie en zijn voor leden en andere inwonercollectieven via mail en telefoon bereikbaar voor het beantwoorden van vragen.

- ✓ We versturen maandelijks een nieuwsbrief naar leden en geïnteresseerden, onderhouden een actuele website en zijn actief op sociale media.
- ✓ Leden kunnen gebruik maken van een adviesgesprek in hun eigen dorp of wijk, waarbij 2 VKKL adviseurs op de koffie komen om hun vragen te helpen beantwoorden.

Overleggen en samenwerking met strategische netwerkpartners

- ✓ Binnen Limburg werken we veel samen met - en hebben we periodiek overleg met – Katalys, Burgerkracht Limburg, Huis voor de Kunsten Limburg, Provincie Limburg, Speeltuinwerk Limburg, Spil in de Wijk, Jeugdwerk Limburg, Jong NL Limburg, Scouting Limburg, Naoberzorg Nederland, KBO Limburg, de gemeenten, diverse welzijnsorganisaties en de LEADER regio's Weerterland en Zuid-Limburg.
- ✓ Op landelijk niveau werken we structureel samen met de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK), Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE), LSA Bewoners, het Oranjefonds, VSB Fonds en Wageningen Universiteit.
- ✓ Op Euregionaal en Europees niveau werken we (periodiek) samen met Ländliche Gilden (B), Beweging.net (B), DORV (D), SPES Deutschland (D) en SPES Österreich (A). De organisaties houden zich binnen hun regio bezig met vergelijkbare thematieken en door uitwisselingen delen we elkaars ervaringen en inzichten.

Begroting 2026

De begroting 2026 is voor de leesbaarheid separaat aan dit jaarprogramma toegevoegd.

Colofon

Het jaarprogramma 2026 is opgesteld door VKKL in augustus 2025.

Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL)

Berikstraat 11a

6082 AM Buggenum

0475-202036

Info@vkk.nl

www.vkk.nl